

Děkujeme našim partnerům:

PENZIJNÍ FOND
ČESKÉ POJIŠŤOVNYRaiffeisen
BANK
Banka inspirovaná klientyKB
Penzijní fond

fincentrum®

Úvěrový registr „ví“, kdo nebude splácet

[Petr Zámečník](#) | 17.9.2008 00:00 | [Banky](#)
Aktualizováno 17.9.2008 00:00

Odmítne-li vás jedna banka, úvěr vám může dát jiná. Nemusí vadit ani drobný „hřích“ ve splácení úvěru z minulosti. „Banky přistupují k informacím v úvěrových registrech různě,“ říká Petr Kučera, výkonný ředitel CCB, v rozhovoru. A jaká je budoucnost registrů? Možná se připojí i pojišťovny...

Úvěrový registr o klientech získává poměrně široké spektrum informací. Jaké informace to jsou?

Námi organizovaný [bankovní úvěrový registr](#) a [nebankovní úvěrový registr](#) obsahují informace o žádostech o úvěrové produkty a o průběhu splácení úvěrových produktů u finančních institucí, jež jsou členy jednoho nebo druhého registru.

Registry obsahují pozitivní i negativní informace. V tomto ohledu bych rád nastínil jeden mýtus, který se kolem registru objevuje, a to je rozlišení mezi dlužníkem a neplatičem. Dlužník je každý, kdo splácí nějaký úvěr, kdežto neplatič dlužník nebo neplatič je ten, kdo je v prodlení ve splácení. V tom také spočívá kategorizace úvěrových registrů, které se dělí na pozitivní a negativní. My provozujeme první typ, v němž jsou informace již od té chvíle, kdy klient žádá o úvěrový produkt, následují informace o jeho splátkách až do úplného splacení úvěru.

Registr obsahuje částky, které klient splácí, případné prodlení ve splácení, periodicitu splácení atd.

Jak dlouho jsou informace v registru uchovávány?

Po celou dobu splácení a 4 roky po kompletním splacení úvěru.

Pokud klient bude mít kreditní kartu a bude ji mít kontinuálně 20 let, tak celých 20 let a 4 roky navíc bude historie splácení kreditní karty zaznamenána v úvěrovém registru?

Ano. U kreditních karet a dalších revolvingových produktů je to ještě specifické v tom, že můžete mít množství kreditních karet, které nepoužíváte. V registru je proto vedena nejen informace o tom, že kreditní kartu vlastníte, ale i jaký máte poskytnutý úvěrový rámec a zda kartu využíváte nebo ne.

K informacím uloženým v registru jednotlivé banky přistupují různě. V čem se liší jejich přístupy?

Přístup banky závisí na její obchodní politice či risk managementu a také na tom, jak moc sofistikovaným způsobem na informace z registru nahlíží. Z praxe víme, že některé instituce užívají úvěrovou zprávu velmi sofistikovaným způsobem, tedy používají pro svůj skóringový proces mnoho položek z úvěrové zprávy jako standardního produktu registru. Existují však i instituce, které sledují jen některé z nich.

Může se tedy stát, že různé instituce budou na stejného klienta pohlížet různě, a jedna instituce mu úvěr poskytne a jiná zamítne.

Tak to přesně je. To je další mýtus, který se okolo registru občas vyskytne. Registry jako takové nehodnotí klienty ve smyslu, že by doporučovaly zamítnutí nebo schválení úvěru. Finální rozhodnutí dělá každá finanční instituce sama, registr pouze poskytuje surové informace ke zpracování.

Pro jednu banku může být klient, který vykazuje určité známky nesplacení, stále akceptovatelný za ztížených podmínek, snížení úvěrového rámce či zvýšení úrokové sazby. Pro jinou banku to bude již od počátku odmítnutý klient.

Přesto úvěrový registr jako jednu ze svých služeb podává informaci o pravděpodobnosti vývoje splácení klienta v budoucnosti. Není to již jistý způsob hodnocení klienta?

Narážíte na jeden z nových produktů, které úvěrový registr spustil v průběhu letošního roku. Jedná se o tzv. credit bureau score. Je to standardní nástroj používaný ve všech vyspělých ekonomikách, kde úvěrové registry již dlouhou dobu fungují. Jde o statistickou syntézu informací, které jsou obsaženy v úvěrové zprávě o každém člověku.

Credit bureau score je číselná hodnota, která vyjadřuje statistickou pravděpodobnost splácení nebo nesplácení požadovaného úvěrového produktu. Nicméně toto hodnocení není dáno s doporučením. Je to jen další číslo, které vyjadřuje určitou pravděpodobnost, ale míru akceptace rizika si stanovuje každá finanční instituce sama.

Čas od času se objevují zejména na internetu [inzeráty firem, které nabízejí vymazání negativních informací z úvěrových registrů...](#)

Takováto „služba“ samozřejmě není možná. Už jsme se proti tomu jednou ohrazovali i mediálně, protože tato nabídka procházela zvýšenou mírou v tisku. Klient před sjednáním úvěrového vztahu souhlasí s uvedením údajů v registru po celou dobu splácení úvěru a čtyři roky po jeho doplacení, a rovněž souhlasí s tím, že v případě nesplácení úvěru budou informace o této skutečnosti v registru vedeny ještě čtyři roky - po odpisu nebo odprodeji pohledávky. Informace není možné z registru jen tak vymazat.

Hned k tomu musím ale dodat, že úvěrový registr sice funguje nepříjemně pro neplatiče, ale díky tomu, že námi organizované registry obsahují právě pozitivní informace, pro naprostou většinu klientů registr funguje jako pomoc.

V celé databázi úvěrového registru je méně než 3 % klientů, kteří vykazují nějaké dlouhodobější problémy se splácením. Pro tuto část klientů, avšak ne pro všechny, registr funguje tak, že jsou jejich žádosti o úvěr obvykle zamítány. Pro všechny ostatní klienty, kteří vykazují dobrou historii splácení, je registr naopak výhodou, protože jim zpřístupňuje některé úvěrové produkty a zlevňuje jim je. Klientům vzniká něco jako morální kredit, úvěrová historie, kterou další banka využije.

Banky tedy začínají ve větší míře vyžívat i pozitivní informace z registru. Zpočátku užívání to byl spíše vzácný jev. Kolik bank podle vašeho odhadu již využívá i pozitivní informace?

Řekl bych, že dnes už skoro všechny. Ale máte pravdu, že zpočátku působení registru před pěti, šesti lety nebyly zkušenosti ve využívání pozitivních dat tak velké. Několik posledních let již ale většina uživatelů registrů používá i pozitivní data, jako je celková výše měsíčního splácení nebo jeho celková úvěrová angažovanost.

Čím dál tím častěji od finančních institucí slyšíme, že se nedívají pouze na historické nesplácení, na minulé prohřešky, ale stále více i na to, jak moc se klienti blíží potenciální předluženosti. Stává se to pro ně čím dál tím důležitější s rostoucí zadlužeností českých domácností.

Vidíme, že jsou akceptováni i klienti, kteří měli v minulosti nějaký prohřešek, a naopak, že se začíná zamítat určité procento klientů, kteří mají kompletně čistý rejstřík, mají v pořádku veškeré splácení, ale jejich současné závazky spolu s posuzovanou úvěrovou žádostí by je mohly potenciálně dostat do stavu předlužení a do budoucna by nemuseli svou zátěž utáhnout.

O předluženosti se často hovoří zejména v souvislosti s aktuálně rostoucími úrokovými sazbami hypoték. Zaznamenali jste růst hypotečních sazeb i na procentu nesplácení a delikvencí klientů?

Zatím musím říci, že ne. Sledujeme přibližně jednou za čtvrt roku evidenci nesplácení klientů na jednotlivé typy produktů a u hypoték jsme zatím nezaznamenali nic zásadního.

Obecně větší procento nesplácených úvěrů je u spotřebních úvěrů, u kreditních karet, ale u hypoték je zatím velice zdravá situace. Co se spíš změnilo, je, že některé banky více zpřísnily pravidla pro poskytování úvěrů, takže žádosti i poskytnutých úvěrů je méně.

Zmiňoval jste, že panuje celá řada mýtů kolem úvěrových registrů. O některých jsme se již zmínili. Jaké jsou další mýty?

Jeden z dalších mýtů je domněnka, že kdo se objeví v úvěrovém registru, má problém. To samozřejmě platí v případě, že by se jednalo o negativní registr. Registry, které organizujeme my, ale obsahují pozitivní i negativní informace, a to je pro naprostou většinu klientů výhoda.

V západních ekonomikách s úvěrovými registry fungujícími v řádu desítek let je dokonce běžná situace, že lidé chtějí být v registru. Začíná to mnohdy od studentských let, kdy si studenti vezmou půjčku, aby si vytvářeli úvěrovou historii, aby byli známým klientem v okamžiku, kdy žádají např. o hypotéku.

Občas se do registru klient dostane omylem a obdrží nějaký škraloup nesplácení např. za jiného klienta. V takovém případě registr výhodou pro klienta asi není. Jak může postupovat?

Tak to jsou opravdu naprosto výjimečné situace, kdy se zjistí chyba – nejčastěji však neaktuálnost - informací v registru. Standardní postup, když klient toto zjistí, je zažádat registr o bezplatnou opravu. Registry to následně řeší s finanční institucí, která o něm informaci reportovala. Jedná-li se opravdu o pochybení, obratem se informace opravuje a klient dostane novou úvěrovou zprávu.

Jedním z dalších mýtů o registrech je, že sbírají informace o majetku klienta.

Možná spíše historicky, nyní se tato mylná informace již tolik neobjevuje. Samozřejmě to není pravda - registry jsou jen úvěrové, takže jsou v nich uvedeny informace pouze o úvěrech. Naopak zůstatky na účtech nebo informace o aktivech v registrech nenaleznete.

Není tedy v registru například informace, že úvěr je zajištěn nemovitostí?

Informace o typu ručení hypoték sice do registru poskytovány jsou, ale není možné z nich zjistit hodnotu nemovitosti ani žádné další informace o majetku klienta.

Jaké jsou vaše další plány? Organizujete bankovní a nebankovní úvěrový registr. Co bude dál?

Rozvojových plánů je poměrně hodně v obou registrech. Plánujeme vstup dalších segmentů trhu, jako jsou například faktoringové společnosti, případně telekomunikační společnosti. Chtěli bychom, aby nebankovní registr rostl nejen produktově, ale i tímto směrem.

Plánujeme také rozšířit bankovní registr i na možnost reportování informací o právnických osobách. Nyní jsou v bankovním registru na rozdíl od nebankovního jen fyzické osoby - nepodnikatelé a podnikatelé.

Na půdě obou registrů již nějakou dobu funguje produkt fraud analyser, což je obdoba registru, která ale nehodnotí bonitu klienta, ale jeho důvěryhodnost a jeho identifikační znaky - tedy zda se osoba žádající o úvěrový produkt nevydává za někoho jiného, aby se zamezilo zneužívání [zcizených identit](#).

Tím myslíte např. zneužívání kradených občanských průkazů apod.

Tak, mimo jiné. Ale jedná se i o organizované skupiny, které vykazují činnost v mnoha regionech. Jedná se například o sledování frekvence používání stejných telefonních čísel od různých žadatelů, nestandardní používání adresních míst, atd.

Uvažuje nebankovní registr o začlenění např. [pojišťoven](#)?

Samozřejmě uvažuje, ale pojišťovny jsou regulovány speciálním zákonem o pojišťovnictví, a tak hledáme možnosti a způsoby, zda a jak by toto bylo do budoucna možné. Ale zájem by o to byl...

...jak na straně registru, tak na straně pojišťoven?

Některých pojišťoven, se kterými se jedná.

Pozorujete nějaké další trendy ve vašem odvětví?

Ano – celosvětově, a stále více i u nás, přichází v oblasti využívání úvěrových registrů přichází nový trend. Historicky se členové registru dotazovali na klienta pouze v okamžiku posuzování jeho žádosti o úvěr. Nicméně úvěrové riziko platí po celou dobu splácení úvěru. Proto nastává situace, kdy kontrola stávajícího úvěrového portfolia je častější, než podávání dotazů v okamžiku žádosti o nový úvěr. Finanční instituce si zvykají na pravidelný monitoring svého úvěrového portfolia.

Současná spojená Evropa může přinášet riziko předlužení napříč státy. Uvažujete i o mezinárodní spolupráci?

Uvažujeme o tom a dlouho se o tom již diskutuje na půdě Evropské asociace úvěrových registrů ACCIS. A samozřejmě o tom uvažuje i evropský regulátor. Hledáme cestu, jak informace z národních registrů nějak rozumně mezinárodně zpřístupnit, protože v každé zemi fungují úvěrové registry s různými databázemi.

V jakém časovém horizontu by k propojení registrů mohlo dojít?

Abych nebyl špatný prorok... osobně si myslím, že v průběhu dvou, tří let.

V některých zemích taková výměna informací již funguje off-line - např. v Beneluxu, Itálii s Německem a s Rakouskem... ale podle mých informací to zatím není příliš aktivně využíváno.

Je to málo využíváno... nemají o to zájem samy finanční instituce?

Řekl bych, že ani [spotřebitelé prozatím nemají zájem brát si úvěry v zahraničí](#).

Děkuji za rozhovor.